

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens
Fö2024/01478

Vår handläggare
Mikael Wiklund

Remissvar gällande *Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten (SOU 2024:59)*

Sammanfattning av FOI:s synpunkter

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på betänkandet.

FOI instämmer i huvudsak i förslagen som utredaren har lämnat i utredningens slutbetänkande. Myndigheten anser dock att samtliga försvarsunderrättelsemyndigheter bör få inrikta signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten. Därmed bör FOI och FMV läggas till bland de myndigheter som får inrikta signalspaningen. Innan 2009 kunde båda dessa myndigheter, om regeringen så bestämde, närmare inrikta signalspaningen. Möjligheten att inrikta är särskilt angeläget sett till det allt mer problematiska omvärldsläget och myndighetens roll i det svenska underrättelsesamhället. Därtill ställer sig myndigheten tveksam till de praktiska förutsättningarna att tillåta ytterligare myndigheter för inriktning av signalspaning i krig och krigsfara.

Utvecklade synpunkter

När kretsen av inriktande myndigheter reducerades 2009 framgick det tydligt i förarbetena att flera remissinstanser framförde omfattande kritik mot förslaget. T.ex. Försvarsmakten påpekade att två av de myndigheterna som är ålagda att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet, FOI och FMV, inte längre skulle ges erforderliga verktyg för detta. FOI ser inte att den slutsatsen, som bl.a. Försvarsmakten drog 2008, idag skulle vara överspelad eller ha förändrats.

FOI har behov av att inrikta signalspaningen i ett antal olika perspektiv.

Först och främst har FOI, som försvarsmyndighet, underrättelsebehov för sin forskning. Dessa behov är många gånger unika för FOI och handlar i slutänden om

väsentliga värden i formen av nutida och framtida försvarsförmåga. För dessa behov ser inte myndigheten att den fördjupade dialog med FRA som utredaren hänvisar till kan fungera som en ersättning för myndighetens möjlighet att inrikta signalspaningen. Försvarsunderrättelsemyndigheterna har redan idag en god och fungerande dialog – detta är således inte den huvudsakliga utmaningen. Precis som utredaren påtalar kan FRA delge FOI underrättelser i en fördjupad dialog, men utan en möjlighet för myndigheten att inrikta kommer delgivning av signalunderrättelser till FOI ske utifrån produktion som har inriktats av andra (t.ex. Försvarmakten). Det synes inte särskilt effektivt eller rationellt att FOI ska hoppas på att andra aktörer råkar ha inriktat FRA på ett sådant sätt att signalspaning sker inom väsentliga områden knutna till forskning och utveckling för svensk försvarsförmåga – vilket sedan kan avkasta underrättelser till FOI i andra hand. Möjligheten att inrikta kan komma att få betydande effekt på de forskningsresultat som uppnås vilket i sin tur förväntas ha väsentlig betydelse för nutida och framtida försvarsförmåga. Vi delar därför inte utredarens syn att en fördjupad dialog i en tillräckligt stor utsträckning bör kunna tillgodose FOI:s och FMV:s behov av underrättelser.

Det andra perspektivet är knutet till myndighetens roll som försvarsunderrättelsemyndighet. Försvarsunderrättelseverksamheten är inte fyra väsensskilda verksamheter inom ramen för fyra olika myndigheter. Det är ett system där effekten ofta är summan av de fyra aktörernas gemensamma arbeten. FOI bör därför som en av fyra myndigheter kunna inrikta försvarsunderrättelseverksamheten inklusive signalspaningen för att skapa en effektiv helhet. FOI, och därmed det samlade systemet, blir en sämre producent av underrättelser utan en sådan möjlighet till inriktning av signalspaningen. Myndigheten skulle betrakta det som en förlorad möjlighet att knyta underrättelsemyndigheterna närmare varandra i en anda av ett sammanhängande system för försvarsunderrättelseverksamhet om FOI och FMV fortsatt står utan möjlighet att inrikta signalspaningen. Detta skulle vara särskilt olyckligt mot bakgrund av den allt mer problematiska omvärldsutvecklingen och de därpå följande kraftigt ökade kraven på det svenska underrättelsesamhället.

Utredaren föreslår även att det ska finnas en möjlighet för regeringen att tillåta ytterligare myndigheter att inrikta signalspaning i krig eller vid krigsfara. FOI ställer sig tveksam till de praktiska förutsättningarna att göra denna åtskillnad mellan fred, krig och krigsfara. Inriktning av signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten är inte en administrativ fråga där ordningen kan eller bör ändras akut i samband med krig och krigsfara. Inriktning av FRA är en process vilken kommer att behöva växa fram under flera år för att få rätt riktning och hög precision. Det kan inte göras akut i krig med en rimlig förhoppning på relevans. Dessutom är stora delar av underrättelsetjänstens mest centrala uppgifter varningsbetonade och ligger före ett krigsutbrott.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av särskild rådgivare Mikael Wiklund. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Eva Liljefors och underrättelsechef Carl Henrik Lindgren deltagit.

.....
Jens Mattsson

.....
Mikael Wiklund

Sändlista:
Försvarsdepartementet (fo.remissvar@regeringskansliet.se och
christina.siwring@regeringskansliet.se)

För kännedom

Internt FOI
Registrator
GD-sekreterare
Särskild rådgivare
Chiefsjurist